

การพัฒนาแนวทางดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
Development the School Internal Supervision Implement Guidelines by
Professional of Learning Community Concept for Schools under
Kalasin Provincial Administrative Organization

วนิดา ภูวิชัย¹, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ²

Wanida Phuwichai¹, Suwat Junsuwan²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

E-mail : wanida2555dt@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาองค์ประกอบของงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2)ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ 3)เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 สังเคราะห์องค์ประกอบของการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ใช้แบบประเมินในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 84 คน ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ใช้แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนต้นแบบ และ

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Graduate Student. Master of Education (Educational Administration). Mahasarakham University, Thailand.

² อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² Lecturers in the Curriculum. Master of Education (Educational Administration). Mahasarakham University, Thailand.

* ได้รับบทความ: 20 พฤษภาคม 2562; แก้ไขบทความ: 21 มิถุนายน 2562; ตอรับการตีพิมพ์: 25 มิถุนายน 2562

Received: May 20, 2019; Revised: June 21, 2019; Accepted: June 25, 2019

แบบประเมินในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 วางแผนการนิเทศ องค์ประกอบที่ 2 ดำเนินการนิเทศองค์ประกอบที่ 3 ประเมินผล ติดตามและปรับปรุงการทำงาน และ องค์ประกอบที่ 4 การสะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศผลการประเมินความเหมาะสมของ องค์ประกอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) การดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 37 ตัวชี้วัด ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า แนวทางมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : 1. การพัฒนาแนวทาง 2. การนิเทศภายใน 3. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ABSTRACT

The objectives of the research article were to 1) studying the indicators and components of internal supervision by professional learning community concept 2) studying the current state and desirable state of internal supervision professional learning community concept for schools under Kalasin Provincial Administrative Organization and 3) developing internal supervision implement guidelines by professional learning community concept for schools under Kalasin Provincial Administrative Organization. The study divided into 3 phases, the first phase was synthesized the components of internal supervision by professional learning community concept used assess form to collected data from 5 luminaries, the second phases was a study of the current state and desirable state of internal supervision by professional learning community concept for schools under Kalasin Provincial Administrative Organization using questionnaire to collected data from 84 administrators and teachers, the third phases was developing internal supervision implement guidelines by professional learning community concept for schools under Kalasin Provincial Administrative Organization using interview form to collected from administrators and teacher in examples schools and used assess form to collected data from 5 luminaries. Descriptive statistics used in this study were mainly percentage, average and modified

priority needs index.

The result of this study were found: 1) The result of components synthesized about the internal supervision implemented by professional learning community concept included 4 components were component 1 supervision planning, component 2 supervision, component 3 evaluate track and improve work, and component 4 reflections on the results, reporting and disseminate the supervision results. The result of components' suitability assessed by luminaries, the opinions overall were at high levels. 2) The internal supervision implemented by professional learning community concept for schools under Kalasin Provincial Administrative Organization, They have current state and desirable state overall both aspects were at high levels. 3) Guidelines of internal supervision implemented by professional learning community concept for schools under Kalasin Provincial Administrative Organization included 4 components 37 indicators, the result of suitability assessment and feasibility assessment overall both aspects were at high levels.

Keywords : 1. Guidelines Development 2. Internal Supervision 3. Professional Learning Community

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พัฒนาการอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีก่อให้เกิดยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินงานในด้านต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและคลื่นของการแข่งขันคนในสังคมจึงจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตทั้งส่วนบุคคล และวิถีขององค์กรการเรียนรู้จากตัวสังคมเองหรือที่เรียกอีกนัยหนึ่งว่าสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 46-47) กระแสความตื่นตัวต่อสังคมแห่งการเรียนรู้ทำให้ประเทศไทยกำหนดประเด็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในนโยบายระดับชาติคือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ระบุให้สังคมแห่งการเรียนรู้เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยในขณะเดียวกันยังกำหนดนโยบายการศึกษาในระดับชาติมุ่งเน้นการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ตั้งจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2545 ซึ่งกำหนดให้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ความเสมอภาคทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การศึกษาของไทยในปัจจุบัน มีการตื่นตัวในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้มีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ หรือ PLC ซึ่ง ย่อมาจาก Professional Learning Community มีลักษณะเป็นการรวมตัวกันทำงานพัฒนาทักษะและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ครูเพื่อศิษย์ไปพร้อมๆ กัน ไม่ใช่เพียงนักเรียนที่จะต้องพัฒนาการเรียนรู้ แต่ครูยุคใหม่ก็ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ขึ้นในองค์กรให้สำเร็จเป็นรูปธรรม PLC เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของครู อาศัยการรวมตัวกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของครูแต่ละคน และร่วมกันพัฒนางาน

เป็นทีม ลักษณะของ PLC ยังมีความยืดหยุ่นที่สามารถปรับใช้ได้กับทุกงาน ทุกระดับ ไม่ว่าจะกลุ่มเล็ก หรือกลุ่มใหญ่ ทั้งในระดับกลุ่มงาน ระดับองค์กร ทำให้การทำหน้าที่ครูเพื่อศิษย์เป็นการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ซึ่งอาจเป็นทีมในโรงเรียนเดียวกันก็ได้ ต่างโรงเรียนกันก็ได้หรืออาจจะอยู่ห่างไกลกันก็ได้ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่าน ICT (ถวิล อรัญเวศ, 2560 : ออนไลน์) งานนิเทศภายในมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ในปัจจุบันสถานศึกษาได้นำการนิเทศภายในมาใช้ในการตรวจสอบและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูอย่างทั่วถึงและหลากหลาย การนิเทศภายในเปรียบเสมือนกระจกเงาที่คอยส่องให้เห็นภาพการสอนของครูและเป็นกระบวนการที่เสริมสร้างการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนในการพัฒนาการศึกษาการสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยังเป็นการสร้างความตระหนักให้กับครูถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สามารถแก้ไขปัญหาได้และสร้างขวัญกำลังใจให้กับครูผู้สอนอีกด้วย(สุรศักดิ์ ปาเส, 2545 : 25-27)

จากข้อมูลผลการประเมินคุณภาพนักเรียนในภาพรวมองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2557 สาเหตุของปัญหาการจัดการศึกษาพบว่า มีข้อจำกัดหลายประการ อาทิ รูปแบบการนิเทศการศึกษาที่ให้บทบาทกับศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษาในขณะที่ครูเป็นเพียงผู้รับการนิเทศผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น นอกจากนี้สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกันจึงเป็นการยากที่ศึกษานิเทศก์ซึ่งอยู่นอกสถานศึกษาจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์, 2557 : 2)

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เนื่องจากเล็งเห็นว่า การนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการนิเทศภายใน จะทำให้เกิดการพัฒนากระบวนการนิเทศที่ดี สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน และเป็นแนวทางการเสริมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบของงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2.2 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2.3 เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ใต้อองค์ประกอบของการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 ได้แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

3.3 สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์สามารถนำแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ไปพัฒนาการนิเทศภายในที่มีคุณภาพนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยมีขอบเขตเนื้อหาในการศึกษา วิเคราะห์ ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบการนิเทศภายในประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ (หน่วยศึกษานิเทศก์, ม.ป.ป. : 14; ประจักษ์ โภพิจิตร, 2549 : 20; ชนิดา ยินดีเขต, 2550 : 16; Goldhammer, 1993 : 122; Cogan, 1973 : 231; Harris, 1985 : 177) ดังนี้ (1)วางแผนการนิเทศ (2)ดำเนินการนิเทศ (3)ประเมินผล ติดตาม และปรับปรุงการทำงาน (4)สะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศ 2) องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ (Hord, 1997 : Online; ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม, 2553 : 6; วรลักษณ์ ชูกำเนิด, 2557 : 123-134) ดังนี้ (1)การสร้างบรรทัดฐานและวิสัยทัศน์ร่วมกัน (2)การตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน (3)การแบ่งปันประสบการณ์ส่วนบุคคล (4) การเปิดใจและร่วมมือ (5) การสร้างเครือข่าย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของการดำเนินงานนิเทศภายในและนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ

ระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยศึกษาจากประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 คน รองผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 24 คน ครูปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 12 คน ครูปฏิบัติงานวิชาการจำนวน 36 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 คน รวม 96 คน ในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัดรวม 12 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1)แบบสอบถามสภาพปัจจุบันการดำเนินงานนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (2)แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 3 พัฒนาแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำหรับการวิจัยระยะที่ 3 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1)กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการศึกษาดูงานวิธีการปฏิบัติที่ดี ด้านการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนต้นแบบ 2 แห่ง2) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

5. ผลการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

5.1 องค์ประกอบของการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 28 ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้องค์ประกอบที่ 1วางแผนการนิเทศมี 8 ตัวชี้วัดองค์ประกอบที่ 2 ดำเนินการนิเทศมี 7 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 ประเมินผล ติดตามและปรับปรุงการทำงาน มี 8 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 4 การสะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศ มี 5 ตัวชี้วัด ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ การดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับ ได้แก่ ประเมินผล ติดตาม และปรับปรุงการทำงาน รองลงมาคือ วางแผนการนิเทศ และดำเนินการนิเทศตามลำดับ

5.2 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมมีระดับความคิดเห็นว่ามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ดำเนินการนิเทศ สะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศ วางแผนการนิเทศ และประเมินผล ติดตาม และปรับปรุงการทำงาน และสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามว่า อยู่ในระดับมากสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ดำเนินการนิเทศ วางแผนการนิเทศ สะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศ และประเมินผล ติดตาม และปรับปรุงการทำงาน

5.3 แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีรายละเอียดดังนี้

5.3.1 วางแผนการนิเทศ แนวทางการดำเนินงานมีดังนี้ 1)มีการประชุมเตรียมความพร้อมสำหรับการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2)มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้นิเทศ สำหรับ

แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร 3) มีกระบวนการวิเคราะห์เป้าหมายของการนิเทศร่วมกันเป็นกลุ่ม และโดยภาพรวม 4) มีกระบวนการสร้างบรรทัดฐานและสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 5) มีการแบ่งกลุ่มร่วมกันศึกษาการจัดการเรียนการสอน ตั้งแต่การวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อการสอน และวิเคราะห์ปัญหา และประเด็นที่ควรพัฒนา 6) มีการประชุมระดมสมองพิจารณาเลือกวิธีการนิเทศ เครื่องมือ กิจกรรม ระยะเวลาที่เหมาะสม 7) มีการจัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศของแต่ละกลุ่ม 8) มีการนำเสนอแผนและปฏิทินการนิเทศแก่ผู้บริหาร เพื่อพิจารณาความเหมาะสมให้ข้อเสนอแนะ และอนุมัติให้ดำเนินการ 9) มีการสร้างข้อตกลงร่วมกัน ให้ทุกคนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม และ 10) มีการสร้างเครือข่ายกลุ่มผู้นิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วยผู้นิเทศจากแต่ละกลุ่ม เพื่อร่วมกันปรึกษา วิเคราะห์ อภิปราย เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ผู้นิเทศให้สมบูรณ์ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5.3.2 ดำเนินการนิเทศแนวทางการดำเนินงานมีดังนี้ 1) ผู้นิเทศแต่ละกลุ่มประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการนิเทศ ทำการทบทวนบรรทัดฐาน วิสัยทัศน์ และเป้าหมาย สร้างข้อตกลงร่วมกัน 2) มีการปฏิบัติการนิเทศภายในตามแผนและปฏิทินที่ได้กำหนดไว้ 3) มีการดำเนินการนิเทศโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และไม่กระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 4) มีการใช้เครื่องมือการนิเทศที่มีความเหมาะสมและเป็นมาตรฐานเดียวกัน 5) มีการสรุปผลการนิเทศทันทีหลังจากเสร็จสิ้นการนิเทศ 6) ผู้นิเทศให้คำแนะนำวิธีแก้ไขปัญหามุ่งต้น 7) มีการประชุมหลังจากการนิเทศเพื่อสรุปประเด็น ข้อสังเกตที่พบ ปัญหา หรือเทคนิควิธีที่พบจากการนิเทศ ทำการจัดกลุ่มผู้รับการนิเทศที่ตามประเด็น ข้อสังเกต ปัญหา หรือเทคนิควิธีที่พบ 8) มีการระดมสมองเพื่อหาวิธีแก้ไขปัญห และวางแผนสำหรับการดำเนินการแก้ไข และการติดตาม ประเมินผล 9) เปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศมีส่วนร่วมในการนิเทศ ชักถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะอย่างเปิดกว้าง และสร้างสรรค์

5.3.3 ประเมินผล ติดตาม และปรับปรุงการทำงานแนวทางการดำเนินงานมีดังนี้ 1) มีการสรุปผลและวิเคราะห์ผลการนิเทศภายในเป็นกลุ่ม และโดยภาพรวม 2) มีการประเมินผลการนิเทศภายใน ผลสำเร็จปัญหาอุปสรรคที่พบเป็นกลุ่ม และโดยภาพรวม 3) มีการประเมินผลสำเร็จในการพัฒนาครู การจัดการเรียนการสอน และการทำงานเป็นกลุ่ม และโดยภาพรวม 4) มีการประเมินประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่มีต่อสถานศึกษา ผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และชุมชน 5) มีรายงานการร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็งของการนิเทศภายใน และวิธีการที่ดีและเหมาะสมในการพัฒนาการปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม และโดยภาพรวม 6) มีรายงานการร่วมกันวิเคราะห์จุดอ่อนของการนิเทศภายใน และวิธีการที่ดีและเหมาะสมในการพัฒนาการปฏิบัติงาน เป็นกลุ่ม และโดยภาพรวม 7) ผู้บริหารส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเป็นกลุ่มและโดยภาพรวม ให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม 8) ผู้บริหารให้การส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือแก้ไขปัญหภายในโรงเรียน ให้คำปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ 9) ผู้บริหารติดตามผลอย่างสม่ำเสมอโดยจัดทำกำหนดการติดตามประเมินผลอย่างชัดเจน 10) มีการตรวจสอบการปรับปรุงผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ 11) มีการวิเคราะห์ผลการปรับปรุงการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย

5.3.4 การสะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศแนวทางการดำเนินงาน มีดังนี้ 1) เปิดรับความคิดเห็นจากผู้รับการนิเทศในประเด็นที่ต้องการให้ปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายใน 2) มีการประชุม

ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน การนิเทศและสะท้อนผลการนิเทศในประเด็น ประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศภายใน 3)มีการสะท้อนผลการนิเทศ เพื่อนำผลไปพัฒนาปรับปรุงระบบการ นิเทศภายใน 4)มีการรายงานผลการนิเทศภายในเป็นระยะเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน ตามความเหมาะสม 5)มีการจัดทำรายงานสรุปผลการนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6)มีการเผยแพร่ ผลการนิเทศภายในอย่างสร้างสรรค์ 7)มีการจัดการปัญหาและประเด็นที่ควรปรับปรุงของผู้รับการนิเทศ โดยแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเร่งด่วน และไม่นำปัญหาไปเผยแพร่ให้เกิดความเสียหายต่อผู้รับการนิเทศ

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการดำเนินงานนิเทศภายใน โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์โดย รวม พบว่า แนวทางมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบของการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 28 ตัวชี้วัด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 วางแผนการนิเทศมี 8 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 2 ดำเนินการนิเทศมี 7 ตัวชี้วัด องค์ประกอบที่ 3 ประเมินผล ติดตามและปรับปรุงการทำงาน มี 8 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบที่ 4 การสะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศ มี 5 ตัวชี้วัดโดยมีผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ ประกอบการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมมี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบของการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน โดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขึ้น มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับระบบ การดำเนินงานนิเทศภายในที่ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการนิเทศ การประเมินผล และการสะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศ ดังผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบการนิเทศภายในของ กัลยา เวียงนนท์ (2556 : 111) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้น ฐานขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยทำการศึกษาในด้าน ด้านการวางแผนด้านการปฏิบัติการนิเทศด้านการประเมินผลและเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของครู ผู้สอนต่อการนิเทศภายในและสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิจติ ท้าทอง (2556 : 97-112) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนวิทยาราชภัฏรณรงค์อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยได้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการนิเทศภายใน 5 ขั้นตอนคือ 1)วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความ ต้องการของผู้รับการนิเทศ 2)กำหนดทางเลือกและวางแผนการดำเนินการ 3)พัฒนาสื่อเครื่องมือและ นวัตกรรม 4)ปฏิบัติตามแผนและ 5)สรุปผลและรายงานผล

6.2 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยแต่ละด้านจากมาก ไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ดำเนินการนิเทศ สะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศ วางแผนการนิเทศ และประเมินผล ติดตาม และปรับปรุงการทำงานสอดคล้องกับผลการศึกษการดำเนินงานนิเทศภายในของ อุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์ (2559 : 49-61) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถาน

ศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด กลุ่ม 5 ชุนศึก ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการด้านการวางแผนการนิเทศภายในของสถานศึกษาด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในของสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและการรายงานผล มีสภาพการดำเนินงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่าสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยแต่ละด้านจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้ ดำเนินการนิเทศ วางแผนการนิเทศ สะท้อนผล รายงาน และเผยแพร่ผลการนิเทศ และประเมินผล ติดตาม และปรับปรุงการทำงานสอดคล้องกับการศึกษาของ นิชาภัทร วิลเลียมส์ (2560 : 120-136) ได้ศึกษาการพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการนิเทศที่เกิดจากกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ควรมีขั้นตอนของการวางแผน การจัดทีมงาน การลงมือปฏิบัติและการสะท้อนผลที่ได้รับ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำเป็นที่จะต้องอาศัยความเข้าใจ และความร่วมมือจากทุกคนในองค์กรเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญ โดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน มอบหมาย กำกับ ติดตามการเปลี่ยนแปลง และอาจมีการร่วมอภิปรายผลการเปลี่ยนแปลงจากการดำเนินงานนิเทศภายในโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เกิดขึ้นเป็นระยะ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

การพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตามผลวิจัยได้ให้แนวทางการปฏิบัติโดยแบ่งกลุ่มผู้รับการนิเทศออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถนิเทศและปรับปรุงพัฒนางาน ได้อย่างสอดคล้องภายใต้บริบทเดียวกัน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

ควรมีการเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

8. เอกสารอ้างอิง

- กัลยา เวียงนนท์. (2556). ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- กิจติ ท่าทอง. (2556). การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนวิทยาราชภัฏธนบุรี อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ชนิดา ยินดีเขต. (2550). การพัฒนาการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน. พระนครศรีอยุธยา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.
- ณรงค์ฤทธิ์ อินทนาม. (2553). การพัฒนาหลักเทียบสำหรับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล อรัญเวศ. (2560). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คืออะไร. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2562. จาก <http://thawin09.blogspot.com/2017/02/plc.html>
- นิชาภัทร วิลเลียมส์. (2560). การพัฒนาการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.). 23(2). 120-136.
- ประจักษ์โพพิจิตร. (2549). การพัฒนาแนวทางปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. วารสารทาดใหญ่วิชาการ. 12(2). 123-134.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545). การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน. วารสารวิชาการ. 5(8). 25-29.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. (ม.ป.ป.). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. (2557). แผนการบริหารราชการ พ.ศ. 2558 องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์ : องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์.
- อุทัยรัตน์ แสงพระจันทร์. (2559). การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกลุ่ม 5 ชุนศึก. วารสารครูพิบูล. 3(1). 49-61.
- Cogan, Morris. (1973). *Clinical Supervision*. Houghton Mefflin.
- Goldhammer. (1993). *Clinical Supervision : Special Methods for the Supervision of Teachers*. 3rd ed. Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Harris, B.M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. Prentice - Hall.
- Hord, S. (1997). *Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement*. Searched on 20 June 2019. From <http://www.sedl.org/pubs/change34/>2018>

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย จิตรนันท์ ประธานกรรมการสอบ อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนวงค์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไขการวิจัยฉบับนี้ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ตลอดจนคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัยผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบคุณกำลังใจที่ดีจากครอบครัว ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งของผู้วิจัยและให้สนับสนุนผู้วิจัยในทุกๆ ด้าน จนประสบความสำเร็จในวันนี้